

کلاژ (تکه چسبانی)

پدیدآورنده: نرگس رضا پور



علم لسان

۱۳۹۳

سرشناسه : رضا پور، نرگس، ۱۳۵۲ -
 عنوان : کلاژ (تکه چسبانی)/ پدیدآورنده نرگس رضا پور.
 پدیدآور : تهران: علم استادان، ۱۳۹۳.
 مشخصات : ۱۰۸ ص.؛ مصور (رنگی)؛ ۲۱ x ۲۱ سم.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۹۶-۳۰۰-۲
 وضعیت : مستند
 نویسی :
 موضوع : ایران
 موضوع :
 موضوع :
 رده بندی کنگره : ۹۳-۶۰۰-۷۲۸۵/۱
 رده بندی دیویی :
 شماره : ۵۸۱
 کتابشناسی :
 ملی :

حق چاپ برای نشر محفوظ می باشد

کلاژ (تکه چسبانی)

ناشر: انتشارات علم استادان

پدیدآورنده: نرگس رضا پور

نوبت چاپ: اول شهریور ۱۳۹۳

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۱۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۹۶-۳۰۰-۲

انقلاب، خ منیری جاوید، پ ۳۸، واحد ۳، تلفن: ۶۶۰۲۹۸۳۷

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۹	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۹	تاریخچه تصویرسازی در جهان
فصل اول	
۲۱	مقدمه ای بر هنر ایران
۲۷	نخستین نمونه های کلاژ در ایران
۲۸	برجستگی در کلاژ
۲۹	بافت و رنگ در کلاژ
۳۰	تازدن کاغذ در کلاژ

۳۰.....	شکلهای مثبت و منفی در کلاژ.....
۳۱.....	فتو متناژ.....
۳۴.....	عکس برداشته مضاعف.....
۳۴.....	دکلاژ.....

فصل دوم

۳۵.....	کلاژ در رسوم و سنن و هنرهای سنتی ایران.....
۳۶.....	سوزن دوزی.....
۳۹.....	ملیله دوزی.....
۴۰.....	پولک دوزی.....
۴۱.....	منجوق دوزی.....
۴۲.....	سکه دوزی بلوچ.....
۴۷.....	چهل تکه.....
۴۷.....	قطاعی.....

- ۴۸..... سوخت
- ۴۹..... میوه کار در سوخت و معرق
- ۵۱..... معرق
- ۵۲..... مثبت کار

فصل سوم

- ۵۳..... خاتمکاری

فصل چهارم

- ۵۵..... کلاژ در معماری ایران
- ۵۶..... کاشیکاری
- ۵۷..... آینه کاری
- ۶۱..... منابع

بخش تصویر

- ۶۷..... تصاویر کلاژ در معماری
- ۷۷..... تصاویر کلاژ در نقاشی و تصویرسازی

تصاویر کلان و هنرهای دستی..... ۸۵

تصاویر کلان در لباس و پارچه..... ۹۱

www.ketab.ir

پیشگفتار

زیبایی که در درون مشاغل انسان معاصر را با پیشینه او پیوند می زند، زبان هنر است و در این میان نوآوری، ابزارهایی به شمار می رود که خلاء فاصله زمانی را پر میکند. این بدان معنی است که هنرمند متفکر در دست گذشته گزشتگان داده و به فرداها می نگرد. انسان از دیرباز با تریق اندیشه و تفکر در زمان، اطراف خویش را شناخته و ایده ای مناسب با موقعیت اجتماعی ارائه داده است. ارسطو هنر را به عنوان بیان زیبایی، تفکری فعال با واکنش حسی و فیزیکی، اجتماع امری واجب می داند. در میان تکنیکهای مختلف، کولاژ نیز تکنیکی است که از آغاز هنر با انسان برای زیباتر کردن ابزار خود بر آن تکیه هایی پس از این هنر بوجود آمد.



حضور غیر مابینیم غیر آگاهانه این هنر دیرزمانی است که ادامه دارد، و نهایتاً بصورت هنری جدید مابینی می شود.

کلاژ به معنی چسبیدن زمانهای بسیار قدیم حضور داشته است. اکنون در این مجموعه با بررسی نقش کلاژ در تصویرسازی سعی بر این داریم که اهمیت هر چه بیشتر این هنر را بیان کنیم. همچنین گستردگی آن را نشان دهیم و ببینیم که هنرمندان هنرهای تجسمی در زمانهای مختلف چگونه با اطراف خود ارتباط برقرار کرده اند. و از امکانات محیط چهره استفاده کرده اند.

در این مجموعه سعی بر معرفی هنر و تکنیک و کاربرهای مختلف آن و همچنین، جدید و نو بودن شیوه کار در کار هنرمندان مختلف و مقایسه ای بین زوایای دید آنها می باشد. همچنین به علت نبودن امکان اینکه بتوان با هنرمندان کلاژ در تصویرسازی گفتگویی داشته باشیم با آثار هنرمندانی از هنرمندان ایران و جهان آشنا می شویم.

جستجو بدین منتهی و مداء پیدایش کلاژ در جوامع بشری ما را بسیار پیشتر از اوایل قرن ۲۰ در اروپا خود می کشاند. می توان گفت زمینه و مفاهیم آن به عناوین مختلف در فرهنگ های گونه گون وجود داشته است. کلاژ در زمانهای بسیار دور حضور خود را اعلام می کرد ولی نه به مفهوم کاغذ چسبانی بلکه به صورت چسباندن اشیاء و قطعات بر روی ابرو سایل شخصی در فرآیند تکاملی روح و جسم بشر نحوه بیان نیز سیر دگرگونی حتمی را طی می نماید آنچنانکه روی آوردن بشر به هنر نیز جستجو در زبانی پویاتر می باشد در زمانهای دور آنگاه که کلام به گونه امروزی معنایی نداشت ابزار دخالتی رسیده به جابه تر می نمود.



این ابزار شش می گرفتند صیقل می یافتند جدا می شدند و در جایی دیگر اتصال می یافتند. تا آن زمان انسان را مطرح سازند.

تکه چسبانی، جنبه‌ی پرکاری، سرهم سازی از ابداعات بسیار دیرینه بشر می باشد. آن زمانی که انسانها، اولیه از چسباندن اشیاء کنار هم و یا بر روی یکدیگر به نوعی فرهنگی، سنتی و اسطوره ای خود را بیان می کردند، و در آثارشان از کنار هم قراردادن فلزات، صداد برای تشدید در بیانی گویا بهره می جستند. به عنوان مثال هر قوم بر روی دست افزارهای خود اشیائی را جای می داند تا همبستگی و ارتباطشان را با قوم خویش نشان دهد. در میان قبائل آفریقا و مردم بومی سرخپوست نیز قطعه چسبانی متداول بود. بدین شکل که آنان برای نشان گذاری ابزار جنگی و وسائل شخصی خود آنها را با شیئی به سبب تزیین می نمودند و برای اینکار از سنگهای رنگی کوچک، چوب، استخوان و دیگر امکانات موجود در طبیعت بهره می جستند. آنان خدایان و بنهای خود را به از اهمیت ویژه ای برخوردار بودند بوسیله قطعه چسبانی زینت می دادند و بدینوسیله شکوه و جلال خدایان را القاء می کردند. در قرن ۱۷ نوعی کلاژ بدین صورت رسم می شد.





این که پارچه ای ابریشمی را روی چرم به شکل حیوانات افسانه ای قرار می دادند و از آنها به عنوان علامتهایشان استفاده می کردند. شاید بتوان اولین کاغذ چسب را متعلق به همین قرن دانست زیرا در آن زمان هنرمندانی بودند که چهره نیم رخ افراد را بر روی کاغذ تیره به وسیله قیچی می بریدند و آن را بر روی سطح سفید می چسباندند. آنکه که ما را در اینجا به تعمق وامیدارد نحوه نگارش و پرداخت انسان از اشیاء به چهران زبانی گویا بوده است. او نیاز خود را در قالب فرم و شی با تلفیق و تأکید به کلام احساس خود نزدیک می دارد. آنچه که ما کلاژ می نامیم در زمانهای دور زبان انسان به دست همه چیز از سمبل های شادی و عزا گرفته تا ارتباطات و مکاتبات قبیله ای رسیده و این مطلب به ما می رساند که شاید اولین کلام انسان کلاژی بر روی سنگها بوده است.

اگر کلاژ را در جنبه تزئینی آن بررسی کنیم دست فراوانی و تنوع بسیاری دست خواهیم یافت از هنر شرق گرفته تا غرب و در خانواده، قبیله و اجتماعی استفاده از کلاژ به عنوان نوعی تزئین بسیار متداول و بسیار وسیع می باشد. استفاده از قطعه چسبانی در هنرهای سنتی مشرق زمین هم در نمونه های فراوانی موجود است



که هر یک بر فرسنگ و عقاید خود به نوعی خاص از آن استفاده نموده اند. از این هنرها به عنوان مثال می توان به هنرهای پارچه آرایشی و تزیین ظروف و اشیاء با سنگهای نفیس اشاره کرد. در این نیز بکارگیری کلاژ سابقه ای دیرین دارد آنان که در بافت پارچه های ابریشمی استاد بودن بخوبی از پارچه و کاغذ پاره ها برای نقاشی و مصارف صنعتی استفاده می نمودند.

همچنین برای تزیین و زیبائی معابد خود از اشیاء زینتی و نفیس چون عاج و انواع واقسام چوب و دیگر وسایل ریتز استفاده می نمودند.

در هنر مسیحیت آغازین، آن زمان که کاتولیک ها سازی به منظور بر آوردن نیازهای فوری مسیحیان برای برگزاری مراسم دینی آغاز می شود. جنبه رسمی و همگانی پیدا می کند برنامه های گسترده ترین کلیساها نیز معرفی می گردد.

برای تبلیغ جنبه های متنوع دین شریعت روایت های علمی و تاریخی های آن ویرای آموزش دادن و تهذیب کردن معتقدات، صدها متر دیوار در ده ها کاسای نوساز می بایست با سبک و نمایی آراسته می شد. که این پیام را به مؤثرترین شکل ممکن به مردم برساند.



موزائیکهای زیبای تزئینی با خرده شیشه های براق به جای خرده مرمراهای ماتی که رومیان ترجیح می دادند و موزائیکهایشان را بکار ببرند تقریباً به طور ناگهانی وسیله یان به رفته شده ای گردید. در موزائیکهای دوره مسیحیت آغازین که برای دیده شدن قابل توجه طراحی می شدند از سنگهای بزرگتر استفاده می شد. طرح موزائیکها را در برده می کردند تا لبه های تیز خرده شیشه ها بتوانند خود را جذب و منعکس کرده و به آنکه بهترین شکل ممکن مفهوم شوند طراحی ساده داشتند موزائیک در چند صد سال مسیحیت به الهیات مسیحی برخی از عالیترین شاهکارهای هنر جهان بود. بدین ترتیب کلاز و تزیینات مسیحی به مقام ارزش ویژه ای دست یافت. از موارد دیگر به کار گیری کلاز می توان به شیشه های منقوش دوره گوتیک اشاره کرد این وسیله جدید تقریباً با یک گوتیک مترادف است در هیچ عصر دیگری شیشه را با یک چنین زیبایی و بهایی نقش نکرده اند هنرمندان این یک رنگها را بخوبی شناخته بودند و تسلطی بی چون و چرا بر آن داشتند. هنگامیکه شیشه ورقی یا لوحی بدست می آمد



آنها می‌شوند یا به قطعات ریزتری تبدیل می‌کردند و روی میز صافی که یک طرح خاص یا استفاده از گچ برای آن کسیده بودند مونتاژ می‌کردند. بسیاری از این قطعات عملاً با رنگدانه‌های زره‌ای رنگ آمیزی می‌شد به نحوی که مثلاً جزئیات یک چهره یا یک تکرار قابل تجسم گردد. آنگاه میان این قطعات را با استفاده از سرب چنان فاصله‌گذاری می‌کرد که رنگها از یکدیگر مجزا می‌شدند و برای تأثیر گذاری نقش و نگار مذکور به طرز کلی افزوده می‌شد^۱ کلار در محدوده تزئینات اگر چه به فراوانی و تنوع بسیار در رنگدانه‌های آن جوهر و اصل را که در خود دارد و می‌تواند با خلاقیت انسان عمل شده و جستجویی در مفهوم پیچیده روح انسانی باشد را عقیم نگاه می‌دارد. کلار تزئینات در زیورآلات انسان و حیوان گرفته تا پارچه و ظرف و جواهر و بنای ساختمانی بسط داده و موجود بوده و می‌باشد. آغاز این به سالهای خیلی دور باز می‌گردد. و پایانی برای آن نیست چرا که انسان به سلیقه خود تزئین و زیبایی را دوست دارد. اما از همان تزئینات (که در

^۱ گاردنر - هنر در گذر زمان، ترجمه فرامرزى ۵۶۰





کاور خودمان با انواع هنرهای دستی مشاهده می شود می توان در پیش زمینه های
برای دست یافتن به سیمای بکر و پر نور کلاژ حرفه ای در چهارچوب مطلق هنر
جستجو کرد

www.ketab.ir